

Klageberettiget er ansøger og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen dvs. naboer og klageberettigede personer, organisationer og myndigheder i forskelligt omfang.

Såfremt afgørelsen påklages, vil dette blive meddelt ansøger.

Denne afgørelse kan endvidere indbringes for domstolene, jf. Husdyrgodkendelseslovens § 90. En eventuel sag skal være anlagt inden 6 måneder efter annonceringen.

Følgende er underrettet om afgørelsen:

- Sagens parter
- Miljøministeren, Miljøministeriet, Højbro Plads 4, 1200 Kbh. K, mim@mim.dk
- Miljøcenter Århus, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg, aar@nst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedsøgade 20, 2100 Kbh. Ø, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, lokal Syddjurs chrbund@djurs.net
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4b, 2200 Kbh. N, husdyr@ecocouncil.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen for Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg, midt@sst.dk
- Danmarks Sportsfiskeriforbund, post@sportsfiskeren.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalgruppe Syddjurs v. Joy Klein, Kirkevænget 2, 8410 Rønde, syddjurs@dof.dk

Godkendelsen kan endvidere ses på Syddjurs Kommunes hjemmeside www.syddjurs.dk.

6 Lovgrundlag

- Husdyrgodkendelsesloven: Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug (lovbek. nr. 1486 af 04.12.2009) med senere ændringer.
  - Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug (bek. nr. 294 af 31.03.2009) med senere ændringer.
  - Husdyrgødningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage mv. (bek. nr. 1695 af 19.12.2006) med senere ændringer.
  - Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevand ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven af 24.06.2010 samt Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk af 28.02.2011.
  - Miljøstyrelsens digitale Wiki-vejledning (Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug) på www.mst.dk.
  - Notat fra Kammeradvokaten vedr. "Vurdering af kvælstofudvaskning ved miljøgodkendelser til husdyrbrug". J.nr.: 40-2287 SFS/JKA.
  - Naturbeskyttelsesloven: Lov om naturbeskyttelse (lovbek. nr. 933 af 24.09.2009) med senere ændringer.
  - Habitatbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (bek. nr. 408 af 01/05/2007) med senere ændringer.
  - Olie-tankbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olie-tanke i rørsystemer og pipelines, nr. 259 af 23. marts 2010.
  - Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV.
  - Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål, nr. 1650 af 13.12.2006.
  - Bekendtgørelse om affald, nr. 224 af 07.03.2011.
  - Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv., nr. 1507 af 13.12.2007.
  - Kommuneplan for Syddjurs Kommune 2009.
  - Syddjurs Kommunes Naturkvalitetsplan 2009.
  - Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1984 om ekstern støj fra virksomheder.
  - Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, 2. udgave 2002, udgivet af FMK, Forening af Miljømedarbejdere ved Kommunerne.
  - Plantedirektoratets Vejledning om gødsknings- og harmoniregler.
-

Sagens parter og høringsberettigede

Parter:**Virksomheden:**

I/S Hansen:

Jørgen Hansen, Gml Landevej 21, 8544 Mørke

Rasmus Hansen, Skansebakken 3 8400 Ebeltoft.

Høringsberettigede:**Naboer (inden for konsekvensradius for lugt, 647,2 meter)**

Svend Aage Hvam, Gml Landevej 23, 8544 Mørke

Karin Iversen og Holger Fogt Høj, Gml Landevej 22, 8544 Mørke

Steen Kristiansen, Gml Landevej 17, 8544 Mørke

Michael Schmidt Præstholt, Gml Landevej 15, 8544 Mørke

Tine Carstensen og Lars Kalstrup Kristiansen, Gml Landevej 14, 8544 Mørke

Finn Vestergaard, Gml Landevej 16, 8544 Mørke

Gunner Vestergaard, Storkevej 14, 8544 Mørke

Ejnar Lyngbak Olesen, Gml Landevej 11, 8544 Mørke

Jørn Edelgaard Nielsen og Karen Margrete Nielsen, Randersvej 110, 8544 Mørke

Henrik Haagen Salsø og Brita Walther Salsø, Andivej 60, 8544 Mørke

Anders Peter Frederiksen, Andivej 59, 8544 Mørke

Ejere af forpagtede arealer:

Gunnar Vestergaard, Storkevej 14, 8544 Mørke

Jens Christian Hansen, Lemmervej 14, 8544 Mørke

Steen Kristiansen, Gml.Landevej 17, 8544 Mørke

Ejere af aftalearealer:

Ejnar Lyngbak Olesen, Gml Landevej 11, 8544 Mørke (også høringsberettiget i forhold til lugt)

Jesper A. Sørensen, Randersvej 70, 8544 Mørke

Frode A. Sørensen, Pollen 7, 8544 Mørke

Jørgen Clausen, Hejlskovvej 36, 8544 Mørke

Jens C. Hansen, Lemmervej 14, 8544 Mørke

Peter Søby, Fløjstrupvej 23, 8900 Randers

Miljøteknisk beskrivelse

Ansøger og ejerforhold

Navn: I/S Hansen, Jørgen Hansen
Adresse: Gml Landevej 21, 8544 Mørke
Telefon: 86997120
Mobil: 61610927
E-mail: jha.hansen@mail.tele.dk

Matrikel nr.: Bendstrup By, Hvilsager: 3a, 6l, 3ac, 2o
Bøjen By, Hvilsager: 8c, 3d
Hejlskov By, Hvilsager: 1h

CVR nr.: 79547557
CHR nr.: 27791

Virksomhedens lokalisering, afstandskrav og landskabelige forhold

Der er tale om en miljøgodkendelse efter § 12 af udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Gml Landevej 21, 8544 Mørke.

Ansøgningen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Kildegården.

Ansøgningen omfatter:

- Etablering af ny slagtesvinestald (staldafsnit 1.1.2) i tilbygning til eksisterende slagtesvinestald (staldafsnit 1.1.1)
- Etablering af ny gyllebeholder på 1.500 m³ sydøst for eksisterende gyllebeholder

Staldanlæg og gyllebeholder er placeret i landzone.

De oprindelige bygninger er opført i røde mursten og grå eternit undtagen maskinhuset, der er opført i lysegrønne metalplader og grå eternit. Alle taghældninger er på ca. 20°. Nybygningerne opføres i samme materialer og farver som de eksisterende bygninger (røde mursten og gråt eternittag) og taghældningen bliver 20°. Bygningshøjden på den nye bygning bliver som for den bygning, den bygges sammen med – ca. 6 m. Der ændres ikke på højden af de eksisterende bygninger.

Der er udendørsbelysning på østsiden af staldanlægget ved kornsiloerne (bygning 16 og 17, jf. bilag 3, der har automatisk tænd og sluk automatik.

Ejendommen ligger nord for landsbyen Bendstrup i et område domineret af landbrugsarealer med spredt beplantning, få læhegn, spredt bebyggelse og landsbyer.

Kildegård ligger udenfor landskabelige, kulturhistoriske, ferie- / fritidsmæssige og andre udpegninger. Der er beplantning omkring ejendommen på vest-, syd- og en del af nordsiden af ejendommen, mens der mod øst, mod åbne marker, ikke er beplantning. Den planlagte tilbygning og den nye gyllebeholder vil ligge delvis afskærmet af eksisterende beplantning.

Nærmeste nabo, der ikke er et landbrug, er Gml Landevej 15, der ligger 466 m nordøst for nærmeste staldmidtpunkt. Nærmeste samlede bebyggelse er Bendstrup, der ligger 682 syd for nærmeste staldmidtpunkt, og nærmeste byzone er Lime, der ligger 4326 m vest for nærmeste staldmidtpunkt.

Afstandsforhold fra virksomheden til nærmeste naboer	
Nærmeste nabo* (Randersvej 110)	384 meter
Nærmeste nabo uden landbrugspligt** (Gml Landevej 15)	466 meter
Byzone**	4326 meter
Samlet bebyggelse i landzone**	682 meter

* Korteste afstand

**Nærmeste staldmidtpunkt

Afstandsforhold fra staldbygninger/gyllebeholder	
Fælles vandindvindingsanlæg	>50 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	29 meter (markvandingsboring)
Vandløb, dræn og søer	Ca. 80 meter
Offentlig vej, privat fællesvej	>15 meter
Levnedsmiddelvirksomhed	>25 meter
Naboskel	<15 meter*
Beboelse samme ejendom	20 meter

*Der søges om dispensation til den påtænkte placering af ny gylletank i forhold til naboskel.

Virksomhedens indretning

Husdyrhold

Staldnr.	Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Antal	DE
1.1.1	Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (63/67)	7.780	219,26
1.1.2	Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (63-67)	768	21,64
I alt			240,9

Staldindretning

Frengår af situationsplan bilag 3.

Der bygges en mindre ny stald, som tilbygning til eksisterende slagtesvinestald, og en ny gyllebeholder i tilknytning til eksisterende gyllebeholder. Hovedparten af udvidelsen kan indeholdes i eksisterende staldbygninger, der ikke renoveres.

Det eksisterende staldanlæg er opført med drænet gulv + spalter (63/67), og den nye tilbygning vil blive opført med samme gulvtype. Der er vakuumsystem til udslusning af gylle, og der påtænkes udslusning af gylle ca. hver anden uge.

Overbrusning

Der er etableret højtryksoverbrusningsanlæg i det eksisterende staldanlæg og der etableres også højtryksoverbrusningsanlæg i det nye staldafsnit.

Ventilation

I det eksisterende staldanlæg er der afkast over kip og tagfladen og vægventil i én sektion, loftventiler i 2 sektioner og diffust indtag i de øvrige. Afksthøjden er 6 - 8 m og lufthastigheden i afkast er 6 m/sek. I det nye staldanlæg placeres afkast over kip eller tagfladen og er planlagt med diffust luftindtag. Højden på afkast bliver 6 - 7 m. Ventilationsafkast er placeret som vist på situationsplanen, bilag 3.

Lysforhold

Der er opsat udendørs lys som anført på situationsplanen, bilag 3. Lyset styres af sensor, og der forventes ingen fjernvirkning af betydning.

Opvarmning

Stuehuset opvarmes af oliefyr og staldene udtørres ved brug af el- og olievarmeveksler. Der er ikke opvarmning af staldene når de er i drift.

Husdyrgødning

Årlig produktion af husdyrgødning til gyllebeholder efter udvidelsen

Der produceres årligt 4.300 m³ gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand. Hertil kommer afløb af vand fra betonplads, ca. 150 m³ – i alt 4450 m³. 9 måneders opbevaring svarer til 3400 m³.

Med en kapacitet på 3700 m³ i gyllebeholderne betyder det, at der er kapacitet til ca. 10 måneders opbevaring.

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Sidste beholderkontr ol	Pumpe-system
Eksisterende gyllebeholder	1998	2.200	Nej	2008	fast
Projekteret gyllebeholder	Ikke opført	1.500	Nej	-	Ingen
I alt i ansøgt drift		3.700			

Der opbevares og anvendes ikke husdyrgødning fra andre ejendomme eller udsprede slam eller andet affald.

Foder

Foderet af indkøbt soja, mineraler og korn, blandes på bedriften. Foderblande-anlægget med de nødvendige maskiner, herunder mølleri, findes i laden (bygning 15), bilag 3.

Udover opbevaring i foderladen opbevares foderet i to gastætte stålsiloer (bygning 16 og 17), der er placeret øst for staldanlægget jf. bilag 3. Forbruget af foder forventes at stige fra 1.260 tons til 1.900 tons med ansøgte drift.

Harmoniregler

Landbrugsjord til rådighed

	Ansøgt produktion Ha
Ejet/ forpagtet areal	71,01
Aftaleareal*	130,35
I alt	201,36

*E. Olsen, Gml Landevej 11, 8544 Mørke

*Jesper A. Sørensen, Randersvej 70, Termestrup, 8544 Mørke

*Frode A. Sørensen, Pollen 7, Hvilsager, 8544 Mørke

*Jørgen Clausen, Hejlskovvej 36, 8544 Mørke

*Peter Søby, Fløjstrupvej 23, 8900 Randers

*Jens C. Hansen, Lemmervej 14, 8544 Mørke

Harmoniarealet

Med et harmonital på 1,4 DE pr. ha og en besætning på 240,9 DE svin er harmonikravet beregnet til 172,07 ha. Det samlede harmoniareal er dermed 172,07 ha. Dette er fordelt med et krav på 70,64 ha i ejet/forpagtet areal og 101,43 ha i aftaleareal. Der er i alt 201,36 ha udbringningsareal til rådighed og harmonikravet er dermed overholdt.

Der modtages ikke slam eller andet affald til udbringning på udbringningsarealet.

Ressourceforbrug

Årligt forbrug	Før	Efter
Diesellole	4.000 l	4.000 l
Fyringsolie	2.500 l	2.500 l
Foder	1.260 tons	1.900 tons
Halm	0	0
Energiforbrug*	80.000 Kwh.	Ca. 120.000 Kwh
Vandforbrug**	4.000 m ³	6.000 m ³

*Elektricitet anvendes til ventilation, foderanlæg, blanding af foder, gyllepumpning, højtryksrensere, kompressorer og belysning.

**Vandforbruget udgør ca. 4.000 m³ i nudrift og anslås at stige til ca. 6.000 m³ i ansøgt drift. Størstedelen af vandet bruges som drikkevand til dyrene og en mindre del til vask af stalde. Der bruges kun små mængder vand til vask af redskaber o. lign. Ejendommen har privat vandboring.

Opgørelse over transporter per år i forbindelse med driften:

Transporter/år	Før	Efter
Levering af smågrise	11	11
Afhentning af slagtesvin	52	52
Døde dyr	52	52
Indkøbt foder	20	20
Eget korn/afgrøder	75	130
Affald	12	12
Gylle	130	190
Fyringsolie og diesellole	4	4
Transporter i alt	356	471

Transport forekommer hovedsageligt i form af intern transport med maskiner og markredskaber, samt til og fra ejendommen via Gml Landevej i forbindelse med ind- og udlevering af dyr og foderstoffer.

Transport af gylle sker via de veje, der er markeret i bilag 5a og 5b. Transporter af husdyrgødningen sker primært i perioden marts til september, og transporter af eget korn og afgrøder sker i høstsæsonen.

Der vil ske en stigning i antallet af transporter til og fra ejendommen fra ca. 356 til 471 årligt. Stigningen skyldes primært en øget mængde af husdyrgødning fra produktionen til udbringning.

Skadedyr

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter anvisninger fra Århus Universitets skadedyrslaboratorium.

Fluebekæmpelse sker ved hjælp af rovfluer fra "Miljøfluen" i gyllekanalerne. Biologisk og kemisk fluebekæmpelse foretages efter anvisninger fra Århus Universitets skadedyrslaboratorium.

Der er aftale med Mortalin om rottebekæmpelse. Bekæmpelse af rotter foretages efter anvisninger fra Århus Universitets skadedyrslaboratorium. Desuden følges de forebyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv. (Bek. nr. 611 af 23. juni 2001).

Affald

Reno Djurs dagrenovation afhenter husholdningsaffald (EAK – Kode 200301). Husholdningsaffaldet deponeres i aflukkede containere, indtil det afhentes.

Pap (EAK – Kode 150101), papir (EAK – Kode 150101), plastik (EAK – Kode 150102), og emballage fra medicin (EAK – Kode 180203), samles i container og bortskaffes via kommunal affaldsordning. Disse affaldskategorier forventes at udgøre ca. 12 læs (alm. trailer) årligt i ansøgt drift. Jern (EAK – Kode 020110) samles i tønder og sælges til autoriseret skrothandler.

Farligt affald

Der forventes ca. 60 liter spildolie og olie fra olieskift (EAK – Kode 130208) fra ejendommen. Al smøreolie og spildolie opbevares i godkendte tromler i maskinhuset (bygning 11, jf. bilag 3) og i værksted (bygning 14, jf. bilag 3) på fast gulv med adgang til opsugende materiale og mulighed for opsamling af eventuelt spild. Spildolie afleveres til genbrugspladsen. Olieskift sker på traktorer hvert andet år. Oliefiltre (EAK – Kode 160107) og akkumulatorer (EAK – Kode 160601) bortskaffes løbende til kommunal genbrugsplads.

Tomme dunke med kemikalie- og pesticidrester (EAK – Kode 020108) samles i container og opbevares i aflåst kemikalierum i maskinhuset (bygning 11, jf. bilag 3), indtil de bortskaffes til kommunal genbrugsplads.

Medicinaffald (EAK – Kode 100208) som tomme glas, kanyler o. lign. afleveres på genbrugspladsen.

Døde dyr

Døde dyr afhentes af DAKA og opbevares indtil afhentning under kadaverkappe på betonunderlag nord for fodersiloerne (anlægsnr. 26, jf. bilag 3).

Håndtering og opbevaring

Sprøjtemidler

Pesticider (EAK-Kode 020108) opbevares i aflåst kemikalierum i maskinhuset (bygning 11, jf. bilag 3). Påfyldning af kemikalier i marksprøjte og vask af sprøjteudstyr foregår på vaskepladsen (anlægsnr. 18, jf. bilag 3). Fra vaskepladsen er der afløb til gyllebeholderen.

Medicin

Medicin opbevares i Medicin køleskab.

Kunstgødning

Handelsgødning opbevares i storsække maskinhus eller løst hos foderstofleverandøren.

Olie og kemikalier

Motorolie (EAK-Kode 130200) opbevares i typegodkendt beholder stående på fast gulv i maskinhusets nord-østlige hjørne. Der bruges ca. 20 liter på årsbasis.

Diesel (EAK-Kode 130701) opbevares i en 1.200 l tank fra 1985 i maskinhuset (bygning nr. 11, jf. bilag 3) på betongulv. Der bruges i nudriften ca. 4.000 liter diesel på årsbasis – dette forventes ikke at ændre sig i ansøgt drift.

Fyringsolie (EAK-Kode 130701) opbevares i en typegodkendt 1.200 l beholder i beboelseshuset (anlægsnr. 23, jf. bilag 3). Der bruges ca. 2.500 l fyringsolie til opvarmning af stuehuset – dette forventes ikke at ændre sig i ansøgt drift.

Staldene desinficeres med kalk efter rengøring efter behov.

Spildevand

Rengøringsvand og drikkevandsspild er medregnet i mængden af produceret gylle. Tagvand ledes til faskiner og dræn (blå ledning på bilag 3) og vand (ca. 150 m³) fra vaskepladsen (anlægsnr. 18, jf. bilag 3), vil blive ledt til gyllebeholderne. Alt sanitært spildevand ledes til septiktank.

Der er intet spildevand på ejendommen, der kræver myndighedens tilladelse til afledning.

Uheld og risici

Redegørelse for mulige uheld

De største risici skønnes at være:

- Fejl i foderblandingerne
- Strømsvigt
- Vandtab
- Revnet eller overløb af gyllebeholder
- Ingen eller utæt overdækning af gyllebeholder
- Uheld i forbindelse med gyllehåndtering

Minimering af risiko for uheld

- Foderet blandes under løbende elektronisk overvågning tilkoblet mobiltelefon. Hvis de løbende vejninger afviger fra opskriften standses blandingen og der alarmeres.
- Ved strømsvigt alarmeres mobiltelefonvagt.
- Vandforbruget overvåges elektronisk, og der alarmeres til mobiltelefon, hvis det overstiger en forud fastsat grænse.
- Gyllen køres primært ud med vogne med sugestyr og returløb. Der er ikke strøm til gyllepumpen – tilslutningen sker ved hjælp af løst kabel hver gang den benyttes.
- Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i en sådan grad, at det sikrer korrekt brug og effekt.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Sker der uheld af væsentligt omfang vil alarmcentralen straks blive kontaktet. Ligeledes vil kommunens Tekniske Forvaltning efterfølgende blive underrettet. For at minimere omfanget af eventuelle uheld, er der ophængt vejledning, der fortæller, hvem der skal underrettes og disses telefonnumre.

Der udarbejdes en beredskabsplan for driftsuheld.

Medarbejder, ejer og andre med fast adgang til bedriften vejledes i beredskabsplanen. Beredskabsplanen får en fast plads med nem adgang.

Støjklider og støvkilder

Støjklider

Placering af støjklider er angivet på anlægstegningen, bilag 3.

Der kan forekomme støj fra:

- Ventilationsanlæg
- Kompressorer
- Højtryksrensere

- Foderanlæg

De fleste støjkilder er placeret i lukkede bygninger. Herudover vil der forekomme støj ved transport til og fra ejendommen.

Driftsperioder for støjkilder

Kørsel med landbrugsmaskiner vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde (eksempelvis gylleudbringning og efterårsarbejde i marken), der går ud over dagtimerne.

Støjkilde	Driftsperiode
Ventilation	00.00 – 24.00 (365 dage/år)
Gyllepumpning	To timer hver anden uge i dagtimerne
Kompressorer	begrænset
Højtryksrensere	Begrænset
Foderanlæg	Periodevis 0600-2400 - dagligt
Levering af egne afgrøder	Kun i høst
Levering af foder/mineraler	I dagtimer – ca. 20 gange årligt
Afhentning af døde dyr (DAKA)	I dagtimer ca. 24 gange årligt. 1,7 % dødelighed.
Levende dyr	1 gang / måned

Tiltag mod støjkilder

Flere af støjkilderne er placeret i lukkede bygninger. Det forsøges så vidt muligt at holde støjperioden inden for normal arbejdstid. Der er dog langt til naboer, og ingen naboer forventes generet af støj.

Støvkilder

I forbindelse med levering af foder kan der forekomme støvgener. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men da blandingen i sig selv ikke forårsager væsentlige støvgener, vil der derfor ikke ske en forøgelse af eventuelle støvgener ved udvidelsen.

Da der sker en stigning i antallet af transporter, kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme flere støvgener.

BAT-redegørelse

Management

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder.

På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

- Vand- og energiforbruget opgøres min. årligt i forbindelse med regnskabet.
- Forbruget af foder følges løbende.
- I de årlige mark- og gødningsplaner, herunder regnskaber, planlægges og opgøres besætningen og gødningsmængden.
- Affaldsmængderne opgøres.
- Der laves beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.
- Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov, ligesom anlægget rengøres jævnlige for optimal drift og dyrevelfærd.
- Ansatte indgår i teams, hvor sammensætningen med erfarne og nyansatte sikrer oplæringen.
- Anlægget er tilrettelagt på en logistisk optimal måde for transporter - både til og fra ejendommen og fordelingen af den interne transport.

Egenkontrol

Gødningsbeholdere følger reglerne for kontrol min. hvert 10. år.

Der udarbejdes årlige opgørelser over besætningens sammensætning og størrelse som indgår i den ligeledes årlige husdyr- og gødningsindberetning til Plantedirektoratet. Der laves årlige mark- og gødningsplaner, hvor fordelingen af husdyrgødningen indgår.

Der udføres jævnlige tjek på foderforbruget.

Energiforbrug og vandforbrug opgøres min. Årligt.

Fodring

Foderet blandes på bedriften af indkøbt soja – mineraler og korn. Antallet af fodertransporter er på den måde minimeret og kornets indhold af naturlig fytase er højst muligt. Foderforbruget kontrolleres løbende, så det holdes på et optimalt niveau. Der er her særlig fokus på foderets indhold af råprotein og fosfor, som søges mindsket mest muligt.

Fodringen af slagtesvinene overholder BAT kravene til fodring i BREF-dokumentet, som er 15-17 % protein for grise under 50 kg og 14-15 % for grise over 50 kg. Her anvendes max. 144,5 g råprotein/FE over hele produktionen.

For fosfor er indholdet efter BREF-notatet tilsvarende 0,45-0,55 % og 0,38-0,49 %. Foderet indeholder fytase, og der fodres faseopdelt. Der anvendes max. 3,9

g P/FE som gennemsnit over hele produktionen. Herved er der balance imellem tilførsel med husdyrgødning og bortførsel med efterafgrøder.

Der findes to teknologiblade, der omhandler fodring:

- Råprotein i slagtesvinefoder
- Fosforindhold i slagtesvinefoder

Ansøger har valgt at nedsætte råproteinindholdet i foderet til 144,5 g råprotein/FE for at overholde BAT-niveauet for ammoniak og har valgt at sænke fosforindholdet i foderet til 3,9 g P/FE for at opnå fosforbalance på arealerne.

Staldsystem og –teknologi

Gulvtype:

Ejer har valgt at etablere et spaltegulv (spalter og drænet gulv) med et vakuumsystem. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i f.eks. BREF-notatet. Ansøger påtænker udslusning af gylle ca. hver anden uge. Gulvet har normale spalter på ca. 2/3 af stien, og i den sidste 1/3 er spaltemængden reduceret til halvdelen.

Staldteknologi:

Der findes 3 teknologiblade indenfor staldteknologi i slagtesvinestalde:

- Svovlsyrebehandling af gyllen i slagtesvinestalde
- Luftvasker med syre
- Køling af gyllen i svinestalde

Hovedparten af bygningsmassen til den ansøgte produktion er etableret, og der udbygges kun i begrænset omfang. Ansøger har gode erfaringer med det valgte gulvsystem, hvor der netop er stor sikkerhed for at ammoniakfordampningen ikke utilsigtet øges i sommerperioden pga. grisenes adfærd, som det ellers kan være tilfældet med et delvist spaltegulv. Ansøger har derfor fravalgt at etablere delvist spaltegulv.

Fravalg af staldteknologi – under hensyn til proportionalitetsprincippet

Da der kun i meget begrænset omfang bygges nyt er der ikke proportionalitet i hverken etablering af gyllekøling og/eller luftvasker.

På ejendommen er der følgende stalde:

Staldnr.	Størrelse m ²	Antal producerede grise	DE	Byggeår
1	133	632	17,8	1966
2	124	589	16,6	1988
3	350	1663	46,9	1951
4-9	1030	4896	138,0	2001
Ny	150	768	21,6	-

For de små stalde (<75 DE) gælder ifølge teknologibladerne, at luftrensning selv for nye bygninger er for dyrt, dvs. en årlig omkostning på mere end 8 kr/slagtesvin. Det vil dermed være alt for dyrt på eksisterende bygninger på grund de ekstra omkostninger til ændring af tagkonstruktion og ventilationsanlæg. Selv hvis stald 1, 2 og den nye lægges sammen er der kun 56 DE.

For den største stald vil luftrensning af 60 % af ammoniakken koste ca. 86.000 kr/år ifølge teknologibladet og for en ny bygning. Det vil blive noget dyrere her. Prisen for luftrensning bliver dog allerede med en omkostning på 86.000 kr/år ca. 18 kr/slagtesvin. Det er dermed ikke proportionalt at etablere luftrensning på ejendommen.

I forhold til forsuring skønnes omkostningerne i teknologibladerne at være væsentligt over 8 kr/produceret slagtesvin for et anlæg til 250 DE. Her er der ikke taget hensyn til opdeling på enkeltstalder som yderligere vil fordyre forsuring. Staldene er fra 1951 – 2001, hvorfor det i øvrigt vil være for risikabelt at forsuring gyllen. Det er ikke proportionalt at forsure gyllen.

Etablering af gyllekøling er dyrt og kun fordelagtigt, hvis varmen kan bruges. I slagtesvinestaldene her er der kun et meget begrænset varmebehov.

Vand

Vandforbruget i staldene udgøres primært af drikkevand til dyrene og i mindre grad til rengøring. Ved vask af stalde sættes de i blød først, og der anvendes den fornødne mængde vand til rengøringen med højtryksrensere og ikke mere end nødvendigt. Vandsystemet vedligeholdes og repareres efter behov. Vandforbruget opgøres min. årligt.

Der er drikkenipler i foderautomaterne, så der er både kop og nippe.

Energi

Der anvendes energisparepærer udendørs og udendørsbelysningen styres af sensor. Lamper rengøres jævnligt. Der foretages et årligt eltjek, og udstyr efterses og vedligeholdes regelmæssigt.

Der er foretaget energitjek i 2006, som viste en næsten optimal drift. Det eneste, der kunne optimeres på, var flytning af foder til mølle med luft. Tilbagebetalingstid for snegleløsning var over 10 år.

Alle stalde, både eksisterende og nye, er ventilerede med vægventiler / diffuser undertryksventilation, der er både temperaturstyring og fugtstyring med højtrykskøling for bedre dyrevelfærd og klima i stalde. Der er hastighedsregulering på den ene ventilator i hver stalde for udnyttelse af det såkaldte "multistep princip" med reduceret energiforbrug til følge.

Opbevaring af husdyrgødning

For gylletankene gælder, at der er tale om:

- Stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- Lageret tømmes hvert år og tankene inspiceres visuelt
- Beholderens bund og væg er tætte
- Der er ingen spjæld, og al gyllen overpumpes via neddykket rør
- Gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning
- Der føres logbog over flydelaget og beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen.

Der er fastmonteret pumpe på den eksisterende gylletank, men der er ikke ført strøm til pumpen. Dette sker via et kabel, og kun når den skal benyttes. Gyllen køres primært ud med vogne med sugeudstyr og returløb.

Der monteres ikke fast pumpe på den nye gyllebeholder.

Fravalg af opbevaringsteknologi

Det er fravalgt at overdække gylletankene. Der etableres flydelag med tilsætning af halm, når der er behov for dette. Måske 2 bigballe hver 3-4 år. Ellers er der et dækkende flydelag konstant.

Teltoverdækning af de to tanke vil koste ca. 383.000 kr. ifølge teknologibladet. Det giver en årlig omkostning på ca. 31.000 kr. ved afskrivning over 20 år. 20 års levetid for et telt er højt sat. Der spares ca. 7.440 kr. i mindre udkørsel af regnvand. Der er årligt vedligehold på ca. 7.660 kr. og årligt spares ca. 7.400 kr. på at undgå etablering af flydelag. Endelig koster det ca. 2.500 kr. ekstra om året at få pumpet gyllen op. Den samlede årlige omkostning bliver dermed mindst ca. 26.000 kr. Besparelsen i ammoniakfordampning bliver ca. 217 kg N/år. Prisen for et sparet kg N er 120 kr. Det er derfor ikke proportionalt at overdække beholderne.

Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreader til gylle)
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer
- krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

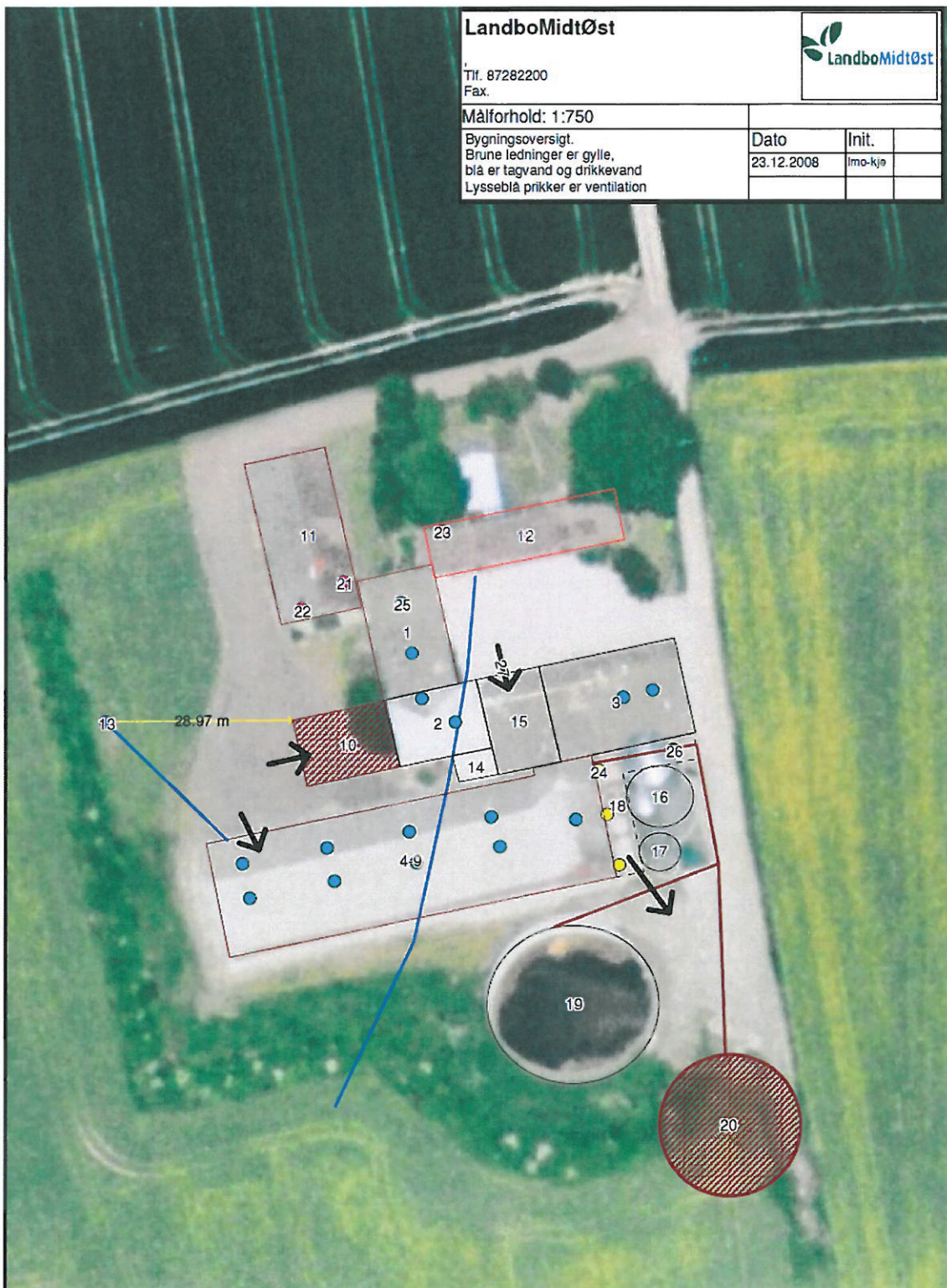
Maskinstation udbringer gyllen – i et begrænset omfang afhenter den ene aftager af gylle denne selv. Gyllen køres ud med gyllevogn med slæbeslanger eller nedfælder og kran.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder og/eller nedfældes i sort jord, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne. Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Uanset om det er et økologisk eller et konventionelt landbrug, forbruges der mindre kvælstof end de økonomisk optimale mængder. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således at fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig.

Situationsplan

Beskrivelse af driftsbygninger

DRIFTSBYGNINGER

Bygningsbeskrivelse nu drift	Bygningsbeskrivelse ansøgt drift	Grundplan nudrift (m ²)	Grundplan ansøgt (m ²)	Bygningshøjde (m) målt til tagryg	Taghældning	Bygningsmaterialer og farver
1 Stald	1 Uændret	133	133	Ca. 6m	Ca 20 grader	Røde mursten og grå eternit
2 Stald	2 Uændret	124	124	Ca. 6 m	Ca 20 grader	Som ovenfor
3 Stald	3 Uændret	Ca. 350 m2	Ca 350 m2	Ca 8 m	Ca 45 grader	Som ovenfor
15 Lade	15 Uændret	Ca. 160 m2	Ca 160 m2	Ca. 8 m	Ca 45 grader	Som ovenfor
Foderblande anlæg er her med de nødvendige maskiner, herunder mølleri						
4-9 Stald	4-9 Uændret	Ca 1030 m2	Ca 1030 m2	Ca 6 m	Ca 20 grader	Som ovenfor
10	10 ny stald		Ca 150 m2	Ca 6 m	Ca 20 grader	Som ovenfor
11 Maskinhus	11 Uændret	306 m2	306 m2	Ca. 7 m	Ca 20 grader	Lysegrønne metalplader og grå eternit
12 Beboelse	12 Uændret					

13 Vandboring	13 Uændret					
14 Værksted	14 Samme					
16 Silo	16 Uændret	Gastætte stålsiloer, ca 15 m høj.				
17 Silo	17 Uændret					
18 Betonplads Med afløb til gylletank	18 Uændret	Herfra udleveres grise, marksprøjten fyldes og vaskes o.lign.				
19 Gylletank	19 Uændret	2200	2200			
20	20 Ny gylletank		1500			
21 Pesticider Og smøreolier	21 Uændret	Opbevares i aflåselige rum med betongulv og kant				
22 Diesololietank	22 Uændret	1200	1200	Fra 1985. Tanken står på fast bund.		
23 Fyringsolietank	23 Uændret					
24 Lys	24 Uændret	Der er opsat 3 udendørs lamper				
25 Ventilation	25 Uændret					
26 Døde dyr	26 Uændret					
27	27	Pilene angiver ind- og udlevering af grise				

Staldopbygning og BAT-niveau

Staldafsnit	Dyrehold nudrift	Dyrehold ansøgt	Ansøgt staldindretning etc.
Slagtesvinestald (1.1.1) Stald 1-9 jf. bilag 3	5.160 slagtesvin (132,52 DE)	7.780 slagtesvin, 30-107 kg (219,26 DE)	Drænet gulv + spalter (33/67)
Slagtesvinestald NY (1.1.2) Stald 10 jf. bilag 3	0	768 slagtesvin, 30-107 kg (21,64 DE)	Drænet gulv + spalter (33/67)
Ammoniak emission			3.620,11 kg NH3-N/år i ansøgt projekt

Totalt antal stipladser på ejendommen:

Stipladser	ansøgt
Slagtesvin	2.139

BAT-beregning, ammoniak emission fra anlæg

Gml Landevej 21, 8544 Mørke			
Staldafsnit	Bat-niveau	Beregning af BAT	Kg NH3-N (BAT-niveau)
1.1.1 (stald 1-9) (Svinestald, eksisterende) Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67) (30-107 kg)	0,40 kg NH3-N pr. slagtesvin (drænet gulv) for både eksisterende produktion og udvidelsen i eksisterende staldanlæg.	7780 slagtesvin x 0,40 Kg NH3-N/slagtesvin x 1,091*	3395,19
1.1.2 (stald 10) NY Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67) (30-107 kg)	0,29 kg NH3-N pr. slagtesvin jf. Nye BAT standardvilkår for nye stalde	768 x 0,29 kg NH3-N/slagtesvin x 1,091*	242,99
Ammoniak emissions i alt			3638,18 kg NH3-N/år

*Korrektion for afvigende vægtgrænser